

Tillbud till katastrof

Moderata samlingspartiet började det nya året under olycksbådande auspicier. Den vid föregående årsskifte aktualiserade konflikten inom riksdagsgruppen kring Yngve Holmbergs ställning som partiledare väcktes till nytt liv av nedslående opinionsundersökningar. Sedan Sifo anmält en till 10 % minskad sympatisörsiffra för partiet kom Sveriges Radio några dagar därefter – snart sagt som på beställning – med uppgiften 9 %. Detta blev droppen, som fick bägaren att rinna över; både inflytelserika pressorgan och starka krafter inom partiet krävde radikala åtgärder. Vad man ville sades i regel inte rent ut; andemeningen var dock klar. Man önskade från dessa krafters sida att Gösta Bohman skulle övertaga uppgiften som partiledare, medan hr Holmberg på sin höjd skulle kvarstå som administrativ ordförande.

Efter nära fem timmars debatt i riksdagsgruppen återvaldes emellertid hr Holmberg – t o m enhälligt. Den enda utåt synliga åtgärden blev att riksdagsgruppens presidium förstärktes med hrr Leif Cassel och Ivar Virgin. Avsikten härmed var synbarligen att de skall bidra till att utjämna den irrationella motsättning på både det personliga och politiska planet mellan hrr Holmberg och Bohman, som ideligen medför irritation i de centralt arbetande instanserna inom partiet och som i åtskilliga länsförbund sträcker sina verkningar in i det lokala och vardagliga partiarbetet.

Orsakerna till att en personmotsättning hotar att få förödande återverkningar

sammanhänger med partiets känsliga profilproblem. Gösta Bohman har kommit att framstå som en hoppets gestalt för partiets reaktionärer; det finns kretsar inom partiet som ogillar namnbytet och står kallsinniga till den nya programmatiska plattform, som partiets mera progressiva och konstruktiva inriktade krafter med Yngve Holmberg i spetsen lyckats utforma genom flera års intensivt arbete. Den inre spänningen har stegrats genom det i nutida politik viktiga förhållandet att Gösta Bohman är en utmärkt TV-debattör, medan Yngve Holmberg inte är det. För den stora massan partiarbetare och sympatisörer, som inte närmare känner de båda herrarnas personliga egenskaper, blir det då naturligt att skylla partiets sjunkande Sifo-siffror på hr Holmbergs bristande personliga attraktion som politisk ledargestalt. Lika naturligt blir det för dem att uppfatta hr Bohman som det självklart överlägsna alternativet. De missnöjda får därför gehör för sin agitation genom att skjuta hr Bohman framför sig. Därmed skärper de en personmotsättning, som de båda herrarna med ömsesidig god vilja borde kunna överbygga.

Hittills har dessbättre hr Bohman motstått frestelsen att etablera sig som opprorsledare. Det är både klokt och riktigt av honom; särskilt om man erinrar sig att han på sin tid var en lika ivrig borgensman för Yngve Holmberg som han var införstådd med att hr Heckscher avgick.

Det fatala i hela saken är naturligtvis att Gösta Bohman och Yngve Holmberg

egentligen skulle vara en mycket stark kombination om de kunde hålla ihop – helt enkelt därför att de kompletterar varandra. Yngve Holmberg är den tystlåtna, tålmodige, kyligt analyserande taktikern. Han är den skicklige förhandlaren och till hela sin typ en den sammanhållande kompromissens man. Men dylika politikens schackspelare blir sällan populära folkledare. De tänder inte människornas fantasi. Gösta Bohman har den temperamentsfulla öppenhjärtigheten, den lättörliga entusiasmen och den eleganta TV-profilen. Därmed har han goda förutsättningar att vinna brett gehör. Men – som Strindberg säger – man får inte allt här i världen, och man får ingenting gratis. Det pris Gösta Bohman får betala för sina charmerande egenskaper är en notorisk benägenhet att låta sina starka känslor trumfa över sitt goda förstånd.

Det har lyckats Yngve Holmberg att med tålmod och fasthet förbättra möjligheterna till en samverkan inom oppositionen. Hans strävan har hela tiden varit att lägga grunden till en koalitionsregering av samma typ som i Norge och Danmark. Gösta Bohman som partiledare borde vara en av socialdemokraternas önskedrömmar. Högerspöket skulle komma tillbaka, väl icke nödvändigtvis återupplivat av hr Bohman personligen, men med säkerhet av de krafter, som skjuter honom framför sig. Konsekvenserna är evidenta: mittenpartierna återgår till planerna för en egen regering, alternativt koalition med socialdemokraterna. Oppositionen skulle riskera att förlora 70-talet på samma sätt

som den förlorade 50-talet och 60-talet, nämligen genom oförmågan att erbjuda ett förtroendeingivande regeringsalternativ.

Ett väl konsoliderat parti, vars medlemmar hålls samman av en starkt upplevd gemensam idétradition kan möjligen ha råd med förbittrad inre maktkamp och hårdhänta personliga motsättningar i toppen. Sådant händer i partiets liv. Men ett parti, som genomgår en känslig ideologisk förnyelseprocess – från en klassisk bromsande konservatism på nationell grund till en socialreformatorisk och humanistiskt inspirerad konservatism med klar internationell inriktning – det måste hålla samman inåt och utåt. Det vore höjden av dårskap att i panik inför opinionsmätningars suggestiva effekt kasta bort vad Yngve Holmberg skapat som partiledare och vad han själv representerar. Partiets ledande skikt har under hans tid gjort sig förtroget med uppgiften att förvalta ett regeringsansvar. Partiet har utvecklat ett program, som visar framåt både i sina riktlinjer och sina konstruktiva förslag. Själva metoden att förena vetenskap och politik till en programmatisk syntes har upplevts som en källa till stark inspiration hos de fältarbetande krafterna i partiet. De har känt sig medverka i en skapande insats och detta har givit dem entusiasm och tilltro till partiarbetets värde. Vad som nu bör göras är att oförtrutet fullfölja den information, de studier och den debatt som givit partiet nytt liv och partiarbetet en ny och djupare mening. Den självfallne ledaren för detta är Yngve Holmberg.